

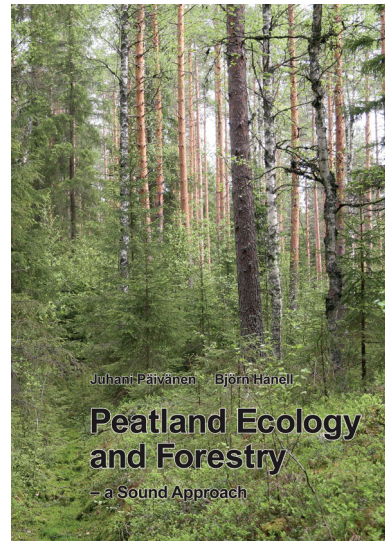
Sakari Sarkkola

Uusinta uutta suometsistä englanniksi

Englanninkieliselle kirjalle tilaus

Suometsät – sekä ojitettuna että luonnontilassa – ovat eittämättä merkittävä boreaalisen vyöhykkeen luonnonvara. Vaikka Suomi on soiden metsätaloudellisen hyödyntämisen suurvalta viidellä miljoonalla ojitetulla suohehtaarilla ja lähes puolella miljardilla soilla kasvavalla puukuutiometrillä, myös naapurimaissamme Ruotsissa ja Norjassa suometsien hyödyntämisellä on oma historiansa ja nykyisyytensä. Paikallisesti merkittävää metsätaloutta soilla harjoitetaan myös mm. Brittein saarilla ja Pohjois-Amerikassa, Venäjää unohtamatta. Ylipäänsä kiinnostusta soihin ja suometsiin, vaikka pieni-muotoistakin, on kaikkialla missä vain soita esiintyy, ja tämä kiinnostus on viime vuosina edelleen kasvanut. Tämä on luonut tilauksen englanninkieliselle suometsien käytön oppikirjalle ja tietoteokselle, jollaisia on ilmestynyt hyvin vähän.

Edellinen kattava, englanninkielinen kirja suometsien käytöstä ja hoidosta ”Peatland Forestry – Ecology and Principles” ilmestyi 17 vuotta sitten Springer-kustantamon ja professorien Eero Paavilaisen ja Juhani Päiväsen yhteistyönä. Kirja on kuitenkin jo aikaa sitten ollut loppuunmyyty, ja siksi uusi teos täyttää tarjontaympäristössä jo vuosia olleen aukon. Viisi vuotta sitten ilmestyi emeritusprofessori Juhani Päiväsen kirjoittamana ja Metsäkustannus Oy:n kustantamana nyt julkaistua englanninkielistä vastaava suomenkielinen kirja ”Suot ja suometsät – järkevän käytön perusteet”.

Juhani Päivänen & Björn Hånell. 2012. Peatland Ecology and Forestry – a Sound Approach. University of Helsinki, Department of Forest Sciences Publications/Helsingin yliopiston metsätieteiden laitoksen julkaisuja 3. 267 p.

Suometsätaloutta järkevästi

Lähtökohdiltaan teos antaa vakuuttavan leiman, ovathan jo kirjoittajina suometsätieteen tunnetut nimet Suomessa ja Ruotsissa. Ensimmäisenä huomio kiinnittyy kirjan otsikkoon, jossa ekologia ja metsätalous ovat samanarvoisia. Vaikka ekologia-sanaa käytetäänkin nykyisin monessa yhteydessä kovin kevyesti, tässä se puolustaa paikkaansa; käsittäähän teoksen sisällöstä noin puolet yleistä tietoutta suoekosysteemistä. Vastaavasti niin ikään

paljon käytettyä muodikasta ”sustainable” (kestävä) sanaa on selvästi yritetty välttää ja se on korvattu neutraalimmalla ”sound” (järkevä/perusteltu) ilmaisulla. Tällä on selvästi pyritty kiertämään kestävyyskäsitteeseen liittyvä kritiikki ja määrittelyn karikot, jotka koskevat soilla harjoitettavaa metsätaloutta: Metsäekosysteemin näkökulmasta suometsätalous ojitusalueilla voi olla kestävä, mutta suoekosysteemin kannalta ei, koska suokasvillisuusyhdyksunta aina taantuu merkittävästi kuivatuksen seurauksena.

Vaikka teoksessa käsitelläänkin paljon samoja asioita kuin varhemmassa englanninkielisessä kirjassa sekä edeltävässä suomenkielisessä kirjassa, se on kuitenkin sisällöltään, tyylieltään ja näkökulmiltaan itsenäinen teos. Lisäksi alan tutkimus on mennyt huimasti eteenpäin viime vuosina ja tämä tieto on onnistuttu päivittämään kirjaan varsin kattavasti. Aiempaan kirjaan verrattuna tekijät ovat pyrkinet laajentamaan näkökulmia ja etenkin muiden pohjoismaiden suometsätietoutta on pyritty tuomaan kirjassa esiin. Tässä on onnistuttu yllättävän hyvin, vaikka suomalainen näkökulma onkin hallitseva etenkin metsänkasvatuksen kysymyksiä käsiteltäessä. Suurin osa teoksen noin 1000 kirjallisuusviitteestä, 60 %, on kotimaista alkuperää. Tosin tätä ei voi nimittää viaksi tai puutteeksi. Kun kerran suometsätaloutta Suomessa eniten harjoitetaan ja aihepiiriä on eniten tutkittu, on melkein itsestoisuutta, että suomalaisia tutkimuksia ja käytännön metsätaloutta myös tuodaan esiin.

Soiden syntymekanismeista tukkipuun tuotantoon

Oppi suometsistä ei ole vain metsänhoitoa vaan se pitää sisällään tietoa hyvin monista eri tieteenaloista. Ensimmäisissä luvuissa annetaan jämäkkä tietopaketti soiden ekologiasta alkaen terminologiasta, edeten soiden määriin ja suoekosysteemin syntyyn sekä turpeen ja turvemaiden fysikaalis-kemiallisiin ominaisuuksiin hiilen ja ravinteiden kierto mukaan lukien. Tämän jälkeen jatketaan soiden hydrologiaan sekä luonnontilassa että ojitettuna ja kasvupaikkaluokitukseen. Käsitteistö kattaa lähes kaikki tärkeimmät termit. Asioiden käsittelyjärjestys on suurin piirtein sama kuin suomenkielisessäkin kirjassa, mikä antaa mahdollisuuden opiskella ja tar-

kistaa termien käyttöä lukemalla kirjoja rinnakkain.

Soiden luokitusjärjestelmät käsitellään ytimekkäästi. Pääpaino on suomalaisen cajanderilaisen soiden kasvupaikkaluokituksen esittelystä, mutta myös ruotsalaisen ja norjalaisen luokituksen periaatteet käsitellään lyhyesti. Suomessa käytettyä soiden kasvupaikkaluokitusta on esitelty englanniksi tähän mennessä liian vähän ja kirja paikkaa osaltaan tätä puutetta.

Vasta kirjan seitsemännessä ja kahdeksannessa luvussa paneudutaan varsinaisesti suometsätalouteen: metsätalouksen historiaan, metsänkasvatuksen ekologisiin periaatteisiin sekä käsittelyvaihtoehtoihin ja niiden rajoitteisiin. Konventionaalisten metsänkasvatusmenetelmien ohella myös vaihtoehtoiset, kuten jatkuvan kasvatuksen menetelmät ovat esillä. Luvuista selviää vaikkapa miksi, miten ja millä keinoin ovat tulleet Pohjoismaissa ojitetuiksi ne miljoonat suohehtaarit, millä tavalla käytännöt eroavat eri maiden välillä, miten vaikkapa ensimmäisen ojituksen jälkeistä puusukupolvea edustavaa rämemännikköä olisi järkevintä kasvattaa ja milloin metsänkasvatus on ravinnetaloudellisista syistä kannattamatonta. Lisäksi kirjassa kuvataan esimerkiksi minkälaisen sisäisen koron kunnostusojitusinvestointi tuottaa sekä miten sieni- ja hyönteistuhot ja kunnostusojituksen vesistövaikutuksia voidaan torjua.

Harva tulee varmaan ajatelleeksi, että metsänkasvatukseen tähtäävällä soiden ojitamisella on Norjassa ja Ruotsissa selvästi pidemmät perinteet kuin Suomessa. Näissä maissa ensimmäiset metsäojitukset tehtiin jo 1800-luvun puolivälissä kun Suomessa toimeen tartuttiin vasta yli 50 vuotta myöhemmin. Ruotsissa metsäojitettiin soita vielä 1930-luvulla Suomea enemmän. Sitten toiminta hiipui muissa Pohjoismaissa ja esimerkiksi Ruotsissa metsäojitettua suolaa on vain noin kolmasosa Suomeen verrattuna. Toki tämä merkitsee myös sitä, että virheojituksia on tehty samalla vähemmän.

Kirjan monipuolinen ote huipentuu viimeisessä luvussa, jossa tehdään irtiotto soiden metsätaloudellisesta hyödyntämisestä ja kuvataan muita soiden käyttömuotoja alkaen soiden suojelukäytöstä ja luonnonantimien keräilystä maatalouskäyttöön, turvetuotantoon ja lopulta suoekosysteemin ennallistamiseen. Viimeisen luvun sisältö menee osittain ohi kirjan otsikon ja kirja tulisi aivan hyvin toimeen

myös ilman sitä. Toisaalta luku auttaa jäsentämään metsätaloukseen yhtenä monista soiden käyttömuodoista sekä havainnollistaa vaihtoehtoja, joita voidaan soveltaa, jos jollakin suoalueella halutaan syystä tai toisesta luopua metsänkasvatuksesta.

Sopii moneen käteen

Teksteissä esiintyy pientä tyyllistä vaihtelua, mutta tämä ei häiritse lukemista vaan teksti on helpohkoa ja suorastaan nautinnollista luettavaa. Huomaa, että tekijöillä on ollut kielentarkastuksessa käytettävissä hyvin ammattitaitoinen henkilö, ja kohtia, joissa esimerkiksi suomen tai ruotsin kieli paistaisi ilmaisuista esiin on vaikea havaita.

Vaikka kirja on tarkoitettu enennen kaikkea oppikirjaksi yliopistotasoiseen opetukseen, teksti on perinpohjaista ja asiat on tyylikkäästi ”väännetty rautalangasta” niin, että periaatteessa (englanninkielentaitoinen) maallikko metsänomistajakin voisi sen antaman tiedon perusteella harjoittaa järkevää metsänkasvatusta. Kirja antaa ulkomaalaisille, aiemmin suometsien kasvatukseen vihkiytymättömille tutkijoille ja käytännön toimijoille kädestä pitäen kattavan käsityksen turvemailla harjoitettavasta metsätaloudesta ja sen mahdollisuuksista. Tällaista kokonaisvaltaista tietoa olisi muuten hyvin hankala suomea (tai ruotsia) taitamattoman saada. Suomalaisen suometsätieteellisten ja soiden ekologiaa käsittelevien tutkimustulosten popularisoinnin ja viennin kannalta kirja on hatunnoston arvoinen saavutus.

■ MMT Sakari Sarkkola, Metla, Vantaa
Sähköposti sakari.sarkkola@metla.fi